

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Practice Explicatum, Seu Decisiones Casuum

Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos, & ad consuetum
Referendi modum accommodatæ. Opus Novum

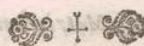
Complectens alteram Decretalium medietatem, videlicet nonaginta duos
Titulos, à Titulo XX. libri III. de Feudis usque ad finem

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1734

Decisio CXXX. De Impedimento Criminis per errorem vel ignorantiam
evitabili in Conscientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62204)

TITULUS VII.

De eo, qui duxit, quam polluit per
Adulterium.

DECISIO CXXX.

De impedimento Criminis per errorem
vel ignorantiam evitabili in con-
scientia,

SPECIES FACTI

CAia impudicè versata cum
Titio uxorato adulterium
commisit promissò sibi
Matrimonio in eventum,
quo uxor Titij moreretur, at sine
arrha, annulo, manuum mutua por-

rectione, & juramento, Moritur
subin uxor Titij, qui promissionis
suz memor petit Cajam in uxorem,
quæ ipsi perlibenter nupsisset, nisi
interea vel in concoine vel alias au-
divisset, per adulterium accedente
pro-

promissione Matrimonij in even-
tum, quo pars altera moritur, induci
impedimentum dirimens. Anxia
proin & sollicita adit Confessarium
ac interrogat, utrum licite ac va-
lide Titio viduo possit nubere,
quod ardentè desiderat. Se non
incurrisse hoc impedimentum sibi
videri asserbat, quòd judicaverit,
simplicem Matrimonij promissio-
nem, sine arrha, annulo, porre-
ctione manuum, vel juramento
adfecto factam, non valere, nec vim
sponsalium habere, ac insuper
quòd laboraverit ignorantia Juris
hoc impedimentum statuentis in
adulterium, Tria itaque à Con-
fessario, antequam det responsum,
consideranda & examinanda sunt.
1. An error, quo putabat Caja vim
sponsalium non habere promissio-
nem simplicem Matrimonij, ex-

cuset Cajam ab incurfione impedi-
menti Criminis. 2. An ignorantia
Juris. 3. An sententia, quæ
dicit ignorantiam hanc Juris excu-
sare, sit practicè probabilis, ita ut
eam in praxi liceat sequi. Ego au-
tem, quia secundum punctum sa-
tis superque examinavi in meo *Can-*
didato Juris-Prudentiæ Sacræ, ac in Com-
pendio, ubi abunde mihi probasse
videor, speculativè saltem ac in
theoria probabilem esse opinionem,
quæ dicit, ab ignorante non incur-
ri impedimentum Criminis, hac
quæstione supersedeo, & solum
primam ac ultimam deduco,
& decido.

QUÆSTIO I.

*An Caja per errorem, quo iuxta Speciem
facti circa promissionem simplicem Matri-
monij laboravit, incurfionem Impedi-
menti Criminis evitaverit?*

Certum quidem & expediti Juris est, Cajam & Titium per Adulterium sub data mutuò futuri Matrimonii fide, licet promissio fuerit tantum simplex, contraxisse inter se impedimentum dirimens Criminis (nisi nempe error, vel ignorantia, Cajæ ipsos excusaverit) propter claros textus in *can. re-latum caus. 31. q. 1. c. veniens 7. & 6. fin. b. 1.* Quòd dictus error, quo Caja existimabat, promissionem simplicem sine arrha, annulo, mutua manuum porrectione non habere vim sponsalium per se & in personis alias habilibus, non liberaverit à contracto impedimento Criminis, ex his redditur verosimile.

1. Hæc promissio à Caja & Titio facta sibi mutuò de ineundo Matrimonio post obitum conjugis, etsi fuerit simplex & nullo vestita adminiculo, fuit vera promissio Matrimonii verbis manifestata: ergo fuit talis, qualem requirunt SS. Canones ad incurrendum impedimentum Criminis; quia SS. Canones nullum ex prædictis adminiculis, arrhæ &c. exigunt. 2. Hæc promissio facta est eo modo, quo solet fieri ab iis, qui se verè intendunt obligare: ergo. 3. Hæc promissio nuda, si facta mutuò fuisset à viro soluto scæminæ pariter solutæ, habuisset vim Sponsalium, & Judex Ecclesiasticus scæminam, licet eodem, quo Caja, laborasset

errore, compulisset ad eam implendam, si recusasset implere: ergo nec dictus error obstat, quò minus promissio Cajæ & Titii per se habuerit vim Sponsalium, & ideo suffecerit ad inducendum impedimentum. 4. Si enim error ille obstaret, vel maxime obstaret ideo, quia promissio, cum præfato errore facta, est nulla; & nullam per se potens producere obligationem: sed hæc ratio est nulla, nec facit, ut propterea non incuratur impedimentum Criminis; quia non obstante, quòd promissio Matrimonii vivente adhuc conjugè facta per se & aliunde sit nulla, nec pariat obligationem, præsertim si Matrimonium promittatur de præsentibus, tamen per eam inducitur impedimentum criminis: ergo. 5. Qui per errorem putat, quòd alteri nihil debeat, solvit illi tamen 10. aureos, tollit obligationem solvendi 10. aureos, quos revera debuit: ergo etiam, qui per errorem putat, se sua promissione non ligari, tamen ligatur, si revera promissioni sit annexum vinculum, ut in nostro casu vinculum impedimenti dirimentis est annexum tali promissioni simplici. 6. Qui per errorem judicaret, simplici promissioni Matrimonii in eventum mortis conjugis, ac secluso adulterio, esse annexum impedimentum dirimens, istud non contraheret, & error nihil faceret: ergo & vicissim con-

contrahitur impedimentum dirimens per promissionem de se ac de jure sufficientem ad illud inducendum, licet una pars promittentium per errorem judicaret, promissionem non esse veram & ad inducendam sponsalia de se sufficientem, consequenter impedimenti non induktivam, & error nihil facit. 7. Ad contrahendum impedimentum criminis juxta Sanch. & Palao de Sponsal. d. 4. pu. 12. n. 11. sufficit promissio ficta, si fictio ex signis externis colligi nequeat, quorum opinionem vocat probabilem P. Wiestner h. t. n. 8. ergo etiam sufficit promissio, quam unus promittentium putat non inducere obligationem, quia se habet instar promissionis fictæ.

Verum his omnibus ego nihil motus in contrariam ab eo sententiam, & Cajam ab incurfione impedimenti dirimentis liberam pronuntio, consequenter & Titium respectu Cajæ. Fundamentum peto, uti debet, ex SS. Canonibus, & sic argumentor; SS. Canones nomine promissionis Matrimonii, quæ inducat impedimentum criminis, vel sub data fide, quæ verba adhibent. *penult. & c. ult. h. t.* intelligunt promissionem veram, h. e. factam animo se obligandi, præsertim in hac materia pœnali, ubi statuunt impedimentum dirimens in pœnam delicti: sed Caja non fecit promissionem veram, h.

e. cum animo se obligandi, nec factam sibi à Titio acceptavit & agnovit ut veram seu obligantem: ergo Caja non fecit promissionem, quæ inducat impedimentum criminis. *Min.* solum indiget declaratione; nam Caja per errorem credidit, promissionem verbalem nudam Matrimonii, nec vestitam juramento, porrectione manuum, traditione arrhæ &c. nihil operari, non obligare, non habere vim sponsalium, consequenter ex hoc errore procedens non intendit se obligare, nec potuit intendere, quia errans sicut nullus est consensus. *l. 8. l. 9. c. de J. & E. J.* ita nulla obligatio, cum consensus internus sit anima promissionis, & hæc anima sit mater obligationis. Igitur probatur *maj.* argumenti: verba debent sumi in propria significatione. *text. in c. 7. de Sponsal. & c. 6. de V. S.* ibique DD. & pro eo, quod communiter ab hominibus intelligitur per verba: sed *promissio, data fides*, in propria significatione, & communiter ab hominibus sumitur pro vera, consensum & animum se obligandi habente conjunctum. Id quod adhuc magis procedit in pœnalibus, in quibus strictè attendi debent verba, & restrictè, non extendi ad impropriam significationem. *c. odia. 15. de R. I. in 6.* Sed hic versamur in materia pœnali, quia omnes fatentur, impedimentum Criminis per modum pœnæ statutum esse, & saltem

tem secundario habere pœnæ rationem; alii autem, cum quibus & ego sentio, principaliter pœnam esse concludunt.

Confirmatur 1. SS. Canones, dum ad incurrendum impedimentum criminis præter promissionem Matrimonii requirunt adulterium, per hoc juxta omnes intelligunt verum, propriè dictum, formale, & consummatum adulterium, non præcisè apparens, vel attentatum duntaxat, quia versamur in materia pœnali: ergo etiam per promissionem intelligunt veram, propriè dictam, & formalem per se sufficientem ad producendam obligationem, non præcisè apparentem, verbalem, & materiale.

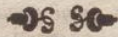
Confirmatur 2. Jus Canonicum nomine promissionis & fidei datæ in hac materia intelligit & exigit talem promissionem, quæ ex se sit sufficiens ad inducenda Sponsalia, ubi personæ sunt habiles: sed promissio sine animo se obligandi, qualis est, quæ procedit ex erronea persuasione, quòd nuda promissio Matrimonii non sit apta producere obligationem, non est talis promissio, quæ de se sufficiens sit ad inducenda sponsalia inter personas habiles, ut clarum est; nam actus non operantur ultra intentionem agentium, l. 19. ff. de reb. cred. & arg. l. 1. ff. de sponsal. Probat autem *mag.* Jus Canonicum in *6. ult. cit.* dicit, eum, qui data fide promisit aliam se ducturum

vivente propria conjuge, nec tamen illam hac superstite carnaliter cognovit, graviter quidem deliquisse, Matrimonium tamen postea cum illa alia contractum non esse dirimendum: sed non graviter deliquisset, nisi promissio fuisset talis, quæ ex se sit sufficiens ad inducenda Sponsalia, & cum animo se obligandi facta; per hunc enim animum gravis injuria censetur facta fuisse conjugi adhuc viventi.

Rationes in oppositum allatae non urgent multum. Ad 1. *Neg. Ant.* vera enim promissio non est, licet verbis manifestata, quæ sit cum errore promittentis, eam pro nulla habentis, adeoque animo se obligandi fuit delituta: sed ad summum fuit promissio apparens, & in meris verbis consistens. Ad 2. *Dist. Ant.* facta est eo modo apparenter & extrinsecè. *C. Ant.* verè & cum interno consensu. *Neg. Ant. & Conf.* Ad 3. rursus *dist. Ant.* habuisset vim sponsalium apparenter & pro foro externo, in quo præsumitur animus & consensus interius, verbis promissionem sonantibus conformis. *C. Ant.* verè & pro foro interno, in quo non præsumptio, sed veritas attenditur. *N. Ant. & Conf.* Unde etiam, si Cæsa in foro externo non probaverit suum errorem, præsumetur verè & cum animo se obligandi promississe, & impedimentum Criminis contraxisse, adeoque pro foro ex-

terno eam error non excusabit; quamquam re ipsa non contraxerit impedimentum. Ad 4. *N. Min.* Promissio Matrimonii de presenti, vel ineundi cum alia, dum adhuc vivit prior conjunx, est quidem nulla propter impedimentum ligaminis, promissio tamen Matrimonii cum alia ineundi in eventum, quo prior conjunx moriatur, & sic sub conditione mortis eventuræ facta, nondum probata est esse nulla: dein etsi & hæc probaretur esse nulla vel ex dispositione Juris, vel ratione impedimenti ligaminis, vel ex alio titulo & causa extrinseca, non tamen esset paritas cum promissione, quæ per se & ex prædicatis intrinsecis propter defectum animi & consensu interni est nulla, uti fuit promissio Cajæ errore involvens: ad contrahendum autem impedimentum Criminis requiritur promissio, quæ ex se & ex prædicatis intrinsecis valida, atque sufficiens est ad sponsalia, ut patet ex probationibus meæ Resolutionis: licet promissio ex aliquo extrinseco capite invalida non obstat incurfioni impedimenti. Ad 5. transmissio *Ant.* *N. Conf.* vel potius ejus suppositum, quod impedimenti dirimentis vinculum sit annexum promissioni simpliciter, quæ per errorem à promittente putatur esse nulla, quia de-

ficit animus se obligandi. Ad 6. *C. Ant.* nam nullus per errorem suum potest constituere vel inducere impedimentum dirimens, quia hoc est altioris potestatis, nimirum legislativæ. At *N. Conf.* quia per errorem excusari aliquem ab incurfione impedimenti, præsertim per modum pœnæ statuti, nihil impedit, ubi nempe non adsunt ea, quæ ab ipso Jure requiruntur, uti in hoc casu, ubi deest promissio vera, de se & ex prædicatis intrinsecis valida, ac sufficiens ad sponsalia. Ad 7. Transeat *Ant.* in principiis P. Palao, qui supponit, impedimentum criminis principaliter à Jure constitutum esse ad tollendam occasionem Adulteriorum & Conjugicidiorum; quam occasionem æquè præbet complici promissio ficta, ubi fictio non cognoscitur, ac promissio vera & seria. In meis autem principiis, qui defendo, impedimentum Criminis principaliter constitutum esse in pœnam adulterorum & conjugidarum (vid. meus *Candidatus*, vel *Compendium h. t.*) negatur *Ant.* & suppositum illius.

QUÆSTIO II.

*An Opinio, quæ ab incurfione impedimen-
ti Criminis excufat ignorantem (erran-
tem) fuo delicto annexum effe à Jure
Impedimentum fit, practicè pro-
babilis ?*

AJo breviter, practicè etiam effe probabilem, ita ut tutò poffit in foro confcientiæ redigi in praxim, quin priùs peratur dispensatio ad licitè & validè contrahendum Matrimonium cum complice poffit obitum conjugis. Ratio eff, quia nihil eff, quod hanc praxim reddat illicitam; cum generaliter omnis opinio theoricè verè ac Theologicè probabilis juxta principia Probabiliffimi deduci ad praxim poffit, nifi aliquid obftet.

Obftet, inquit, vel maxime prohibitio Ecclefiæ, nimirum damnata ab Innocentio XI. hæc propofitio: *Non eff illicitum in Sacramento conferendis fequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nifi id veter lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi.* Atqui Matrimonium eff unum ex feptem Sacramentis, & quando agitur de

impedimento dirimente illius (quale eff impedimentum Criminis) agitur de valore Sacramenti Matrimonii: ergo in cafu, in quo agitur & dubitatur de incurfione impedimenti Criminis, non eff licitum in praxi fequi opinionem theoricè ac verè probabilem relicta tutiore: fed noftra opinio, ab ignorante non incurri impedimentum Criminis, tantum eff probabilis, & contraria opinio (quod nempe impedimentum Criminis incuratur etiam ab ignorante, illud à Jure annexum effe fuo delicto &c.) eff tutior, quia magis excludit periculum frustrandì & invalide miniftrandi Sacramentum Matrimonii: ergo. *R. Negatur Subfumptum*, quòd nempe noftra opinio, quæ quidem ex principiis directis & intrinfeis tantum eff probabilis, maneat mere probabilis adhibitis aliis principiis ex

trifectis vel reflexis; his enim attentis in ordine ad praxim evadit certa, & valor Matrimonij certus, saltem si impedimentum dirimens, de quo probabile est, illud non dari, sit Juris Humani & Ecclesiastici, uti impedimentum Criminis. Sed unde hæc certitudo? *v.* ex approbatione Ecclesiæ, quam probo ex triplici capite.

1. Consuetudo Ecclesiæ habet, ut celebrentur Matrimonia sub opinione Juris verè probabili de carentia & absentia impedimenti, non obstante, quòd opinio de existentia impedimenti sit etiam probabilis & tutior; antiquissimum enim est & frequentissimum in Ecclesiâ oriri lites super existentia impedimenti, consequenter super valore Matrimonij, ad quas dirimendas acceduntur Judices Ecclesiastici, qui sæpiissime decernunt pro valore Matrimonij, tam contrahendi quàm jam contracti: sic decidunt, Matrimonium semel in facie Ecclesiæ contractum, sed nulliter ob impedimentum occultum, detectò postea & solutio per dispensationem impedimentò, valide ac licitè posse innovari & per novum consensum restaurari sine presentia iterata parochi & testium: sic decidunt & sæpius dictum est, etiam à Rota Romana, quòd in necessitate & extra Baptisimum solennem levans infantem non contrahat impedimentum cognationis spiritualis: sic decidunt, Matrimo-

nium valere initum sub conditione, vel modo, servandi perpetuam castitatem; sub conditione de futuro; initum ab hæreticis clandestinè, vel cum alio impedimento Juris Ecclesiastici; initum coram Parocho extra propriam parochiam existente &c. licet opinio adstruens impedimentum, & negans valorem, sit secundum se tutior, & contraria opinio, quam sequuntur, tantum probabilis, non certa: sic etiam ipsi Pontifices dispensare solent in Matrimonio Rato, & sic sequi sententiam probabilem relicta tutiore. Atque consuetudo Ecclesiæ, accedens alicui opinioni verè probabili, eam reddit omnino certam ac tutam, non minus, ac si lex Ecclesiæ adungeretur opinioni probabili, præcipiens talem opinionem praticari, vel saltem declarans tutò observari in praxi posse; nam consuetudo est verè lex, nempe non scripta, optima legum dubiarum intrepres. *c. cum dilectus de consuet.* & vim habens abrogandi leges humanas, sicut certas. *c. cum tanto de consuet.* ita & dubias aut probabiles de impedimentis dirimentibus: ergo opinio negans impedimentum Matrimonij in ordine ad praxim evadit cert., & valor Matrimonij certus. Confirmatur: videmus viros sapientes, circa valorem Matrimonij interrogatos, consilium dare juxta opiniones receptas & verè probabiles: ergo communis est sensus, consuetudini Ecclesiæ conformis,
Ddd 1 apud

apud doctos, licitum esse sequi opiniones verè probabiles circa valorem Matrimonij.

2. Exstat declaratio Summi Pontificis, approbantis usum & praxim sententiæ probabilis relicta tutiore, ubi agitur de valore Matrimonij, seu de existentia impedimenti dirimentis: sed declaratio Pontificis talem usum approbantis reddit sententiam de licito usu certam: ergo. *Ma.* constat ex Decreto Urbani VIII. qui à Joanne de Lugo, postea Cardinali, interrogatus circa Matrimonia Indorum Neophytorum, an nimirum polygamia assueti post conversionem suam adtringerentur ad eam solam retinendam, quam primò duxerant in conjugem, an aliam possent eligere ex postea ductis, quia ita contrahere solebant, ut Doctores dubitarent, an Matrimonium cum prima fuerit validum, respondit in hunc modum, *ut, ubi Doctorum sententiæ utrimque probabiles intercederent, sequerentur opiniones pro conditione locorum ac hominum Barbaris favorabiliores, & fierent doctis hominibus sentiendi libertatem.* Ita refert P. Nicol. del Techo in *Historia Baraquariæ l. 10. c. 15.* Cùm igitur sententiæ probabiles, Barbaris favorabiliores, sint secundum se minùs tutæ, & tamen Pontifex secundum eas in praxi licitè procedi posse declarat, ex

declaratione (sicut ex consuetudine Ecclesiæ) sententia docens licitum esse opiniones probabiles relicta secundum se tutiore, ubi agitur de valore Matrimonij, redditur certa, & certò tuta.

3. Causa Matrimonij est favorabilis ex dispositione Ecclesiæ, *fin. de sent. & rejud. DD. passim: sed materia favorabilis latissimam admittit interpretationem, atque ampliationem. c. 15. de R. 9. in 6. ergo & causa Matrimonialis: ergo patitur etiam extensionem ad casus dubios, ut clarum est; nam ad casus certos etiam extenditur materia odiosa. Ergo, quando concurrunt variæ opiniones circa Matrimonij valorem, consequenter dubitatur de valore, juxta mentem Ecclesiæ pronuntiarì potest secundum illam opinionem verè probabilem, quæ favet Matrimonio, non solum jam contracto, ut plerique fatentur, & sic nostram sententiam reipsa agnoscunt, sed etiam contrahendo, quia & hoc est favorabile, & favores ampliandi. c. 15. cit. Ergo iterum ex mente SS. Canonum, adeoque Pontificum & Ecclesiæ, opinio probabilis favens Matrimonio, & negans dari impedimentum dirimens, quoad praxim redditur certa & tuta.*

